

Regelrådets uttalelse

Om: Forslag om opphevelse av lov 22. desember 1999 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellova) - høring

Ansvarlig: Nærings- og fiskeridepartementet

Regelrådets konklusjon: **Utredningen har svakheter**

Nærings- og fiskeridepartementet

Deres ref.:

16/1273

Vår ref.:

19/00052

Dato:

29.05.2019

Vår saksbehandler:

Kristin Johnsrud

Uttalelse fra Regelrådet

Om: Forslag om opphevelse av lov 22. desember 1999 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting (brukthandellover) - høring

Konklusjon: Utredningen har svakheter

Regelrådets samlede vurdering av forslaget

Ut i fra en samlet vurdering mener Regelrådet at utredningen har svakheter, jf. utredningsinstruksen pkt. 2-1 og 2-2.

Regelrådet er positive til at det foreslås forenklinger for næringslivet og at det legges til rette for utøvelse av denne type næringsvirksomhet. Regelrådet har imidlertid også forståelse for behovet for å forhindre heleri, hvitvasking og svart økonomi.

Regelrådet mener at høringsnotatet noe upresist og til dels spørrende i formen. Etter Regelrådets vurdering kunne trolig involvering av berørt næringslivet og politiet i utredningsfasen gitt departementet et bedre kunnskapsgrunnlag, og dermed gitt svar på enkelte av spørsmålene som departementet stiller i høringsnotatet. Dette ville etter Regelrådets vurdering styrket utredningen vesentlig.

Videre mener Regelrådet at det er svakheter i utredningen av virkninger for næringslivet. Den ordinære brukthandelnæringen er ikke beskrevet i høringsnotatet og departementet sonderer ikke mellom ulike typer brukthandlevirksomhet, for eksempel brukthandel med varer av høy verdi (eksempelvis bruktbilhandel) og varer med lav verdi. Videre er nyttevirkningene for næringslivet ikke forsøkt tallfestet. Etter Regelrådets vurdering er det også svakheter i utredningen av alternative tiltak, noe som kan skyldes manglende kunnskapsgrunnlag. Etter Regelrådets vurdering hadde det styrket beslutningsgrunnlaget dersom departementet også hadde utredet om og eventuelt hvordan eventuelle nye bestemmelser for brukthandlevirksomhet kunne sett ut.

Da forslaget primært har nyttevirkninger for næringslivet mener Regelrådet at det er grunn til å tro at målene med forslaget kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

På de neste sidene kan du lese mer om Regelrådets vurderinger.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Med vennlig hilsen
Sandra Riise
leder av Regelrådet

1. Om forslaget som er sendt på høring

Nærings- og fiskeridepartementet har sendt på høring forslag om å oppheve brukthandelloven.

Departementet foreslår at brukthandelloven og brukthandelforskriften oppheves. Departementet foreslår imidlertid å videreføre hjemmel om at politiet til enhver tid kan kontrollere forretnings- og oppbevaringsstedet ved brukthandlevirksomheter. Dette gjelder også kontor, bakrom eller lignende som ligger i tilknytning til forretnings- og oppbevaringsstedet.

2. Regelrådets prioritering

Regelrådet skal bidra til at næringslivet ikke påføres unødvendige byrder gjennom nytt eller endret regelverk, jf. vedtekter for Regelrådet § 1.

Regelrådet skal vurdere utformingen av forslag til nytt eller endret regelverk, både lover og forskrifter, som påvirker næringslivets arbeidsbetingelser og øvrige relevante forhold, jf. vedtektene § 2 første ledd. Rådet står fritt til å prioritere hvilke saker man gir uttalelser i. På denne bakgrunn prioriterer Regelrådet å uttale seg om et utvalg av saker.

Det er viktig at reguleringer ikke unødvendig hindrer næringsutvikling. Heleri, hvitvasking og svart økonomi er imidlertid heller ikke positivt for næringslivet. Det er derfor også viktig å ha regler som motvirker dette. Etter Regelrådets vurdering er det grunn til å tro at en endring av reglene om brukthandlevirksomhet og sirkulær økonomi kan være positivt både for miljøet og for muligheten til å drive næringsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander i Norge. På denne bakgrunn har Regelrådet valgt å uttale seg om forslaget om å oppheve brukthandelloven.

3. Regelrådets vurdering av utredningen av konsekvenser for næringslivet

Det følger av Regelrådets vedtekter § 2 første ledd at Regelrådet skal ta stilling til om det er gjennomført konsekvensvurderinger etter de krav som utredningsinstruksen stiller, og om virkningene for næringslivet er tilstrekkelig kartlagt. Rådet kan vurdere hvorvidt nytt eller endret regelverk er utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.

Som grunnlag for vurderingen nedenfor har Regelrådet særlig tatt utgangspunkt i kravene til innhold i beslutningsgrunnlaget i utredningsinstruksen kapittel 2. Det vil si pkt. 2-1 Minimumskravene til utredning og pkt. 2-2 Omfang og grundighet. Regelrådet har også sett hen til reglene om tidlig involvering av berørte i utredningsinstruksen pkt. 3-1.

3.1. Kostnadsvirkninger og nyttevirkninger for næringslivet

Slik Regelrådet forstår det vil forslaget om å oppheve brukthandelloven ha flere nyttevirkninger for næringslivet, da flere krav til brukthandlevirksomhetene vil bortfalle sammenlignet med gjeldende rett. Regelrådet finner det positivt at departementet gjennomgår regelverket for brukthandlevirksomhet med det formål å forenkle for næringslivet, og for å legge til rette for ny næringsvirksomhet med brukte og kasserte gjenstander. Etter Regelrådets vurdering har utredningen av virkninger for næringslivet imidlertid svakheter da det ikke fremgår hvor mange virksomheter som i dag har bevilling og som blir direkte berørt av forslaget. I denne forbindelse hadde det også vært nyttig å vite om det er en nedgang i antallet bevillinger som følge av endret handelsmønster for brukte og kasserte varer, eller om det er en økning i antallet søknader som følge av større fokus på sirkulær økonomi. Videre er det en svakhet ved utredningen at departementet ikke sonderer mellom ulike typer brukthandlevirksomhet, for eksempel brukthandel med varer av høy verdi (eksempelvis bruktbilhandel) og varer med lav verdi. En slik drøftelse ville styrket beslutningsgrunnlaget med henblikk på formålet med brukthandelloven. Etter Regelrådets vurdering kunne departementet også med fordel beregnet nytteeffekten av forslagene for det berørte næringslivet. For eksempel virkningene av å slippe å søke om bevilling og å føre protokoll over mottatte gjenstander.

Etter Regelrådets vurdering kunne trolig tidlig involvering av berørt næringslivet og politiet i utredningsfasen gitt departementet et bedre kunnskapsgrunnlag for utredningen, og gitt svar på enkelte av spørsmålene som departementet stiller i høringsnotatet. Dette ville også gitt departementet bedre grunnlag for å foreslå endringer i brukthandelloven, og dermed også bedre grunnlag for å beregne virkningene for næringslivet. På denne bakgrunn mener Regelrådet at utredningen av virkninger for næringslivet har svakheter.

3.2. Konkurranssevirkninger for næringslivet

Regelrådet registrerer at brukthandelvirksomhet er underlagt forskjellige regler avhengig av om det er ordinær brukthandel i lokaler eller brukthandel gjennom nettportaler og mobilapplikasjoner. Etter Regelrådets vurdering er det positivt at departementet vurderer behovet for like regler for næringen.

3.3. Forenkling for næringslivet

Etter Regelrådets vurdering vil forslaget medføre forenkling for næringslivet sammenlignet med gjeldende rett. Regelrådet finner det positivt at departementet har et bevisst forhold til forenkling for næringslivet og at departementet vurderer behov for endringer med det formål å legge til rette for nye typer næringsvirksomhet.

3.4. Digitalisering

Regelrådet registrerer at noe av bakgrunnen for forslaget er fremveksten av digitale løsninger for brukthandel, og at brukthandelnæringen dermed er endret. Regelrådet finner det videre positivt at departementet tar høyde for at markedet utvikler seg og at det foreslås regler i tråd med den digitale utviklingen i næringen.

Regelrådet registrerer at gjeldende søknad om brukthandelbevilling kun foreligger på papir. Dersom departementet i den videre oppfølgingen av saken kommer til at det likevel er behov for en eller annen form for bevilling, vil Regelrådet forslå at departementet legger til rette for digitale og brukervennlige løsninger.

3.5. Særskilt vurdering av hensynet til små virksomheter

Regelrådet kan ikke se at hensynet til små virksomheter er vurdert i høringsnotatet. Det fremgår ikke av høringsnotatet hvordan den «ordinære» brukthandelnæringen fordeler seg på store og små virksomheter i bransjen. Etter Regelrådets vurdering er det imidlertid grunn til å tro at virkningene av å oppheve brukthandelloven vil være like for både små og store virksomheter, og at manglende utredning av virkningene for små virksomheter dermed ikke har avgjørende betydning i denne saken.

3.6. Alternative tiltak

Regelrådet registrerer at departementet i høringsnotatet kort har drøftet tre alternative modeller - ingen endringer, oppheve hele loven eller oppheve loven, men beholde bestemmelsen om utvidet adgang til kontroll. Departementet nevner også muligheten for å innføre et helt nytt regelverk, men har ikke utredet denne modellen i høringsnotat. Om dette skriver departementet at dersom tilbakemeldingene fra høringsrunden tilsier at det fremdeles er behov for mer omfattende regler enn det som her foreslås, vil det være grunn til å vurdere dette. Regelrådet savner imidlertid en vurdering av om det fortsatt er behov for ytterligere regler for å motvirke omsetningen av stjalne gjenstander i brukthandelvirksomhet. Etter Regelrådets vurdering hadde det styrket beslutningsgrunnlaget dersom departementet også hadde utredet om og eventuelt hvordan eventuelle nye bestemmelser for brukthandelvirksomhet kunne sett ut. Regelrådet finner det imidlertid positivt at departementet har gjort rede for reglene i straffeprosessloven og straffeloven som kommer til anvendelse dersom brukthandelloven oppheves helt eller delvis.

Det er positivt at departementet har utredet alternative modeller for regulering av brukthandelvirksomhet. Utredningen er noe spørrende og utydelig i formen, noe Regelrådet antar blant annet skyldes manglende informasjon om hvordan den ordinære brukthandelnæringen ser ut i dag,

herunder antallet aktører mv. Regelrådet mener at utredningen med fordel kunne inneholdt opplysninger om antallet bevilninger og politiets håndheving av bestemmelsene i loven. Dette ville gitt høringsinstansene et bedre grunnlag for å vurdere behovet for regler. I utredningen av alternative tiltak kunne departementet videre med fordel gjort rede for om og eventuelt hvordan brukthandelvirksomhet er regulert i andre land, med tanke på å oppnå formålet med reguleringen. På denne bakgrunn mener Regelrådet at utredningen av alternative tiltak har enkelte svakheter.

3.7. Forutsetninger for en vellykket gjennomføring for næringslivet

Regelrådet kan ikke se at forutsetninger for en vellykket gjennomføring er drøftet i høringsnotatet. Departementet kunne blant annet drøftet tidspunkt for opphevelse av loven.

4. Er forslaget utformet slik at målene oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet?

Departementet foreslår å forenkle regelverket for brukthandelvirksomhet ved å oppheve brukthandeloven, med unntak av bestemmelsen om kontroll av forretnings- og oppbevaringsstedet. Etter Regelrådets vurdering er det svakheter i beslutningsgrunnlaget. Da forslaget primært har nyttevirkninger for næringslivet er det etter Regelrådets vurdering likevel grunn til å tro at målene med forslaget kan oppnås til en relativt sett lav kostnad for næringslivet.